

בניחוויק גם חזר שוב על נכונותו להכיר בגבולות "בטוחים ומוכרים" של ישראל, לתת לה חופש-שיש בנתיביהמים הבינלאומיים, לפתור את בעיית הפליטים בדרכי-שלום, וכו'.

עראפאת מתכוון למו"מ

הו הצד של עבד-אל-נאצר. מהו הצד של עראפאת? עראפאת אינו טיפש. הוא אדם פיקח מאוד, אדם מדיני יותר מאשר אדם צבאי. כשהוא הסכים לקבל את המעמד הרם של ראש-הממשלה-הבגולה של

עבד-אל-נאצר ועראפאת (באמצע: חמודה)

פלסטין, הוא יצא סופית מן המחותרת. במידה מסוייבת הוא הפך חלק מן "המימסד" הערבי — אותו מימסד שנגדו הוא נלחם במשך שנים. הוא עשה זאת בשותפות עם עבד-אל-נאצר, אויבו בעבר, בידעו והטב כי פניו של עבד-אל-נאצר להסדר-שלום.

לכן יש להתעלם, לדעתי, מכמה וכמה הכרזות שלו בימים האחרונים. מובן שעליו להכיר מה שהוא מכריז — שהוא לא יסכים לשום הסדר, שאינו מקבל החלטת מועצת-הביטחון, וכו'.

המילים אינן חשובות. חשובים המעשים. והמעשים מדברים בעד עצמם. עליידי עצם קבלת התפקיד בתנאים אלה, מקבל עראפאת את העמדה הנאצרית. הוא מכין את עצמו למלא תפקיד של צד במשאומתן להסדר מדיני במזרח-התיכון.

עבד-אל-נאצר אומר במצרים צריכה לדאוג לעניינים של עצמה — סילוק הכיבוש הישראלי מחצי-האי סיני, וכו' — וכי הפלסטינים צריכים לדאוג לעניינים שלהם. אני יודע שהישראלים פירשו זאת כאילו הכהנה היא שהוא רוצה להחזיר את ישראל לגבולות ה-4 ביוני. ושאר הי ימשיכו הפדאיון להילחם בישראל. אולם פירוש זה אינו הגיוני, לאור המציאות בעולם הערבי.

עבד-אל-נאצר התכוון לומר כי במשאומתן הגדול עם המעצמות, יהיה הוא אחראי לבעיית הסיכסוך המצרי-ישראלי, ואילו עראפאת וחבריו יהיו אחראים לבעיית הסיכסוך הישראלי-פלסטיני, וינהלו את המשאומתן בשם הפלסטינים. זוהי בהחלט עמדה נכונה.

עבד-אל-נאצר סבור כי במשאומתן עם המעצמות יושג הסדר מדיני שיכריח את ישראל לחזור לגבולותיה, תוך הסדר בעיותיה. זה לא יהיה שלום חלקי, יסודי בעייה אחת או שתיים, וישאיר את שאר הבעיות פתוחות. זה לא מעשי. זה מוכרח להיות שלום כולל, שיסדיר את כל הבעיות בין ישראל והעולם הערבי: קביעת גבולות סופיים ומוכרים, הכרה הדדית בריבונות, מעבר בתעלה ובסיראן, יישוב הפליטים, פירוז איזורים, בעיית רמת הגולן, ירושלים, ועוד ועוד. ברור שהגבולות יהיו גבולות ה-4 ביוני, עם שינויים פה ושם.

להסכם זה אין ערך בלי השתתפות הפדאיון, ולכן צריכים הפדאיון להיות שותפים לו.

עראפאת — ראש-ממשלה בירדן?

שאלת השאלה: מה יהיה המצב בפלסטין אחרי נסיגת צה"ל? כלומר: מה יהיה מעמדם של עראפאת ואל-פתח?

הרבה ממה שקורה עכשיו, יש לראותו על רקע בעייה זו.

העברת גדודי צבא-השיחרור ממצרים לירדן יוצרת עובדות קיימות. כי ברור שבהתמודדות של ממש אין לוחמי-הגדלה של אל-פתח יכולים לעמוד מול הצבא הסדיר של ירדן. ואילו גדודי צבא-השיחרור מהרים למעשה צבא סדיר.

אבל אין לקבל כמובן מאלו שמוכרחו לפרוץ התמודדות בין אל-פתח לבין המלך חוסיין, במאירעות האחרונים בירדן, בעקבות המומות ה-2 בנובמבר, לא התייצב אל-פיונ נגד הצבא הירדני. הוא העמיד את עצמו בין הצבא הירדני לבין הפדאיון הפרושים, וכמה מאנשי אל-פתח נהרגו כשהם מסיים להפריד בין הלוחמים.

אל-פתח אינו מעוניין לחולל ברגע זה מהפכה בירדן. מפני שהוא חושש, בצדק, כי זה יתן תירוץ לישראל לרכיש את עבר-הירדן, ולאמריקאים ולאנגלים להתערב באופן צבאי. על רקע זה מובן ההסדר שהושג בין הפדאיון לבין המלך. הוא מעיד על השלמה הדדית מסויימת.

אני יכול לתאר לעצמי אפשרות שהפלסטינים ישתלטו על ירדן, וכי עראפאת יהיה ראש-הממשלה והשליט בפועל, מבלי שתסולק לחלכה המלוכה של המלך חוסיין. גם זה יכול להיות.

על כל פנים, בממשלה הבאה שתקום בירדן — עראפאת היא שימנה את השרים הי-פלסטיניים.

עם או בלי המלך, "אל-פתח" ושאר הפדאיון יהיו הגורם המכריע בירדן, והמדינה כולה הופכת עתה לפלסטין, במציאות אם לא בשם.

מכל הבחינות האלה, תהיה זאת טעות חמורה אם תתעלם ישראל מן המעמד החדש של הפדאיון. מה שקרה לפני שבועיים בקאהיר פותח סרק חדש.

הפלסטינים חזרו לבמת ההיסטוריה, והם יישארו עליה.

ברו עליידי צה"ל, לא יכלו עוד להטיל את מרותם על אירגוני הפדאיון — לא מבחינה פסיכולוגית, ולא מבחינה פיסית. הפדאיון הפכו לכח בפני עצמו.

פעולת כראמה, שהעולם הערבי ראה בה ניצחון צבאי של הפדאיון, הביאה תהליך זה אל השיא. כל המישטרים הערביים נאלצו להכיר באירגוני-הפדאיון כגורם עצמאי ממדרה ראשונה.

לעבד-אל-נאצר נסתר או כי קרה לו בפלסטין מה שקרה לו במקומות אחרים: שהוא שב את כספו על הסוס הלא-נכון. כשם שתמך בכוח הלא-נכון בבלגיריה ובתימן, כן תמך באירגון הלא-נכון של הפדאיון. כי לא הקאומיון אל-ערב, ולא צבא השיחרור היה זה הגורם המכריע, אלא אל-פתח.

מה שקרה בקאהיר, לפני שבועיים, מהווה הודאה של עבד-אל-נאצר בעובדה זו. למעשה הפקיר את ה"קאומיון", והעמיד את צבא-השיחרור תחת פקודת "אל-פתח".

צבא-השיחרור מההה עתה כמה גדודים סדירים של חיילים על אדמת מצרים. ההחלטה הראשונה של עראפאת, אחרי מינויו, היתה להעביר חיילים אלה לירדן. דבר זה גרם למשבר בין מצרים לבין ירדן, ולנסיעתו הבהולה של ראש ממשלת ירדן לקאהיר. כי תיגבור זה של כוח אל-פתח בירדן עלול להכריע את הכף בירדן עצמה.

צבא-השיחרור אינו מפותל לנהל מלחמת-גדולה, כמו ותיקי "אלי-פתח", אבל הוא מסוגל בהחלט להשתתף בקרב על השלטון בירדן עצמה.

נאצר מתכוון למשאומתן

רוע עשה עבד-אל-נאצר את המעשה הזה? בישראל זה נתפרש כאילו שם קץ לתקנת השלום, וכאילו מתכוון נשיא מצרים לקבוע שמלחמת הפדאיון היא עתה הדרך היחידה לשיחרור השטחים המוחזקים מידי ישראל.

אולם הסיבה האמתית היא הפוכה מזו. כל המצוי בענייני העולם הערבי יבין זאת בנקל.

אין זה סוד בעולם הערבי כי גמאל עבד-אל-נאצר זקוק באופן חיוני להסדר עם ישראל. מצב-המלחמה הנוכחי חותר תחת עמדתו במצרים ובעולם הערבי. הוא מחמיר את המצב הכלכלי החמור של מצרים, ומונע ממנה את הכנסות המטבע הור של תעלת-סואץ. נוכחות צה"ל בגדת התעלה מזכירה יום-יום את מפתחו הצבאית ופוגעת ביוקרתי. הוא גם חושש כי המצב עלול להביא להתלקחות מלחמה חדשה, שבה יצטרך לבחור בין מפלה סופית לבין השתעבדות גמורה לצבא הסובייטי.

חזק מזה מאמין הנשיא, שאם ימשך המצב הנוכחי, יש סכנה חמורה שהפדאיון — אנשים כמו עראפאת, למשל — ישתלטו על לב העולם הערבי, ויביאו להתמוטטות הכשר-טרים הקיימים בו.

מכל הסיבות האלה, יש להאמין לנשיא מצריים כשאמר בראיון כי "ניוויז'ק" כי "אנחנו זקוקים באופן נואש לשלום". זאת לא מליצה ריקה.

עבד-אל-נאצר מקרה, כנראה, שהנשיא ניכסון ישתדל באמת לכפות שלום על המיזרח התיכון, יחד עם הסובייטים. כי גם ושינגטון וגם מוסקבה מאוחדות היום בדבר אחד: שיהיה רצונם לקיים את המישטר של עבד-אל-נאצר, מפני ששתיהן חוששות מפני מה שצפוי אם יתמוטט.

האינטרסים הסובייטיים במיזרח התיכון קשורים כולם בקיום המישטר הנאצרי. ברית-המעצמות אינה סומכת על הפדאיון, שהם יסוד בלתי-מוגדר.

ארצות-הברית מצידה אינה אוהבת, כמובן, את עבד-אל-נאצר, אבל גם היא יודעת שאם יסול, עלולים להשתלט בעולם הערבי יסודות בלתי-אחראים, שמאלנים, שיגרמו להתפוצצות כללית. (עלול לבוא יום שגם ישראל תבין כי עבד-אל-נאצר הוא המנהיג הטוב ביותר האפשרי, מבחינתה, במצרים. כל מנהיג שיכוא במקומו, אם יירצח מחר, ינהג בדיוק כמוהו. בכלל, טעות היא לייחס את כל מה שקורה במצרים לאיש עבד-אל-נאצר.)

לכן מכשיר עבד-אל-נאצר את הכל כדי שיוכל לבוא אל שולחן המשאומתן עם המעצמות הגדולות, כשבירדן הקלפים החזקים ביותר.

אין מו"מ בלי "אל-פתח"

ת מוניו של עראפאת יש להבין על רקע זה. זוהי ברית בין שני הצדדים, וכל צד רוצה להפיק ממנה תועלת.

עבד-אל-נאצר יודע שאינו יכול לנהל משאומתן, מבלי לקבל אישור וגיבוי מלד הפדאיון.

אילו ניהל משאומתן להסדר מדיני של המיזרח התיכון בלי הפדאיון — היו מצטיימים אותו בבגידה בעניין פלסטין. במצבו הנוכחי, אין הוא יכול לעמוד במיבחן כזה.

לכן נוחת קאהיר עכשיו בדיוק כמו האנוי במלחמת ויאט-נאם. האנוי אומרת: אין טעם במשאומתן בלי הוויאט-קונג, כי הוויאט-קונג לא יקבלו את התנאים שנסכים עליהם בלי השתתפותם. קאהיר אומרת: אין טעם למשאומתן בלי השתתפות הפדאיון, כי אחרת לא יקבלו הפדאיון את ההסכם שנישג.

לכן נתן עבד-אל-נאצר ל"אל-פתח" מעמד בינלאומי, והעלה את

אירגוני החבלה

- לנוחיות הקורא: אירגוני-החבלה העיקריים הם שלושה —
- (א) "אל-פתח", אשר זרועו הצבאית קרוייה "אל-עצמה" (הסערה). "אל-פתח" פירושו "הכיבוש", והשם מהווה גם את ראשי-התיבות של המילים "תנועת שיחרור פלסטין".
 - (ב) "האירגון לשיחרור פלסטין", אשר זרועו הצבאית היא "הצבא ל-שיחרור פלסטין". האירגון מוכר על-ידי הליגה הערבית כנציגה הבלעדי של פלסטין.
 - (ג) "החזית העממית לשיחרור פלסטין", שהיא קואליציה של אירגונים שונים, וביניהם "קאומיון אל-ערב" (הלאומנים הערביים). לפי הידיעות האחרונות עומדת החזית בפני פילוג, כשפלו שמאלני-מארכסיסטי, בהנהגת מאעין האוטמה, ייפרד זה הרוב הימני, בהנהגת ג'ורג' הבש.

עראפאת לדרגת ראש-מדינה ערבי. עראפאת ישתתף עתה בכל משאומתן שיהיה, בתור ראש ממשלת פלסטין בגולה.

מובן מאלו שעבד-אל-נאצר מקרה כי מעמד חדש זה יכריח את עראפאת לסגל לעצמו עמדה מתונה ומציאותית יותר. כלומר: ללכת בדרכו של עבד-אל-נאצר ולהכיר בכדימה של ישראל.

כנאומיו האחרונים, וגם כנאומו בפני ועידת הפדאיון, שבה נתמנה עראפאת לכהונה, חזר עבד-אל-נאצר על כך שמצריים הכירה מזמן בישראל, וניהלה עימה לא פעם משאומתן. למשל בהצעת שביתת-הנשק המעורבת שפורקה על-ידי ישראל ערב מיבצע-סיני. כדאינו